

AANVULLEND VLEERMUIZENONDERZOEK
"HET SCHILD / RANDERODESTRAAT"
TE BOXTEL
GEMEENTE BOXTEL

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

AANVULLEND VLEERMUIZENONDERZOEK plangebied "Het Schild/Randerodestraat" te Boxtel in de gemeente Boxtel

Opdrachtgever	BRO Bureau Ruimtelijke Ordening Postbus 4 5280 AA Boxtel
Project	BOX.BRO.ECO2
Rapportnummer	12043287
Status	Eindrapportage
Datum	4 oktober 2012
Vestiging	Boxmeer
Opsteller	Ing. M. Koen
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Drs. B.G.W. Aarts
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en -onderzoeksbureaus en werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en behartigt de belangen van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Econsultancy accepteert derhalve op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	1
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	2
4	ONDERZOEKSRESULTATEN	3
5	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	5
6	SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN	6

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van BRO Bureau Ruimtelijke Ordening opdracht gekregen voor het uitvoeren van een aanvullend vleermuizenonderzoek ter plaatse van het plangebied "Het Schild/Randerodestraat" te Boxtel in de gemeente Boxtel.

Het aanvullend vleermuizenonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging, alsmede de voorgenomen sloop en nieuwbouw.

Het aanvullend ecologisch veldonderzoek wordt uitgevoerd naar aanleiding van de resultaten van de quickscan flora en fauna die BRO in april 2012 binnen het plangebied heeft uitgevoerd (rapportnummer 211x05856). Uit de quickscan is gebleken dat, om de effecten van de ingreep volledig te kunnen toetsen aan de Flora- en faunawet er ten aanzien van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen meer informatie nodig is.

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen.

2 GEBIEDSBESCHRIJVING

Het plangebied ($\pm 440 \text{ m}^2$) betreft laagbouwwooningen gelegen tussen de straten Het Schild en de Randerodestraat, en is gelegen in de noordelijk wijk Selissenwal, onderdeel van de bebouwde kom van Boxtel in de gemeente Boxtel. Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 45 D (schaal 1:25.000), zijn de coördinaten van het midden van het plangebied $X = 150.270$, $Y = 401.215$ (zie figuur 1).

Figuur 1. Topografische ligging van het plangebied.

Het plangebied bestaat uit acht blokken met duplex-woningen met bijbehorende achtertuinen. De woningen bestaan uit twee bouwlagen met een plat dak. Verschillende woningen staan leeg. Aan Het Schild staat een rijbeplanting van bomen vóór de woningen. Aan de Van Randerodestraat staan twee paardenkastanjes in de plantsoentjes tussen de woningblokken.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens nieuwbouw binnen het plangebied te realiseren. De blokken aan de noord- en zuidzijde worden dwars op Het Schild georiënteerd. Ten behoeve van de nieuwbouw zullen vier huizenblokken aan Het Schild en twee huizenblokken aan de Van Randerodestraat de huidige bebouwing worden geamoveerd. De twee middelste huizenblokken aan de Van Randerodestraat blijven behouden. Daarnaast zullen de siertuinen worden verwijderd.

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Voor vleermuizen zijn in de periode half mei tot eind september in totaal vijf veldbezoeken uitgevoerd. De veldbezoeken zijn in de ochtenduren voor zonsopkomst of in de avonduren na zonsondergang uitgevoerd. De geleverde onderzoeksinspanning is conform het protocol voor vleermuisonderzoek (versie 24 februari 2012), dat is opgesteld door het vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureau's en de Zoogdiervereniging, in overleg met Dienst Landelijk Gebied en de Gegevensautoriteit Natuur. De onderzoeksinspanning is gebaseerd op de functies zomerverblijfplaats, kraamverblijf en paarverblijfplaats voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger.

Het protocol heeft tot doel het belang van de functies van onderzoekslocaties voor soorten vleermuizen effectief en efficiënt vast te stellen dan wel uit te sluiten. Doordat het protocol is gevolgd, bestaat grote mate van juridische zekerheid, dat is voldaan aan een wettelijke en maatschappelijk verantwoorde inspanning, om na te gaan of soorten en functies van gebieden in het geding zijn. Het kan echter nooit worden uitgesloten dat verblijfsfuncties tijdens het onderzoek worden gemist, maar er is wel aan de minimaal verplichte onderzoeksinspanning voldaan. In het bijzonder wanneer de aanwezigheid van gebiedsfuncties of soorten worden uitgesloten, zal een onderzoek volgens het protocol als juridisch voldoende worden aangemerkt.

Het vleermuizenonderzoek is uitgevoerd binnen de meest gunstige periode van het jaar waarin vleermuizen aantoonbaar van een onderzoekslocatie gebruik kunnen maken. Gedurende de periode mei tot en met half juli hebben de meeste soorten hun zomer- en kraamverblijfplaatsen bezet en zijn druk bezig met het grootbrengen van jonge dieren. In de maanden augustus en september maken vleermuizen gebruik van paarverblijfplaatsen en zijn veel soorten in de omgeving van hun winterverblijf te vinden. Winterverblijfplaatsen zijn echter zeer lastig vast te stellen dan wel uit te sluiten, hieromtrent kunnen voortsnog alleen aannames worden gedaan.

Tijdens de veldbezoeken is voornamelijk gelet op uitvliegende, invliegende, zwermende of gevelgrijpende vleermuizen. Daarnaast is er ook gelet op foeragerende en passerende vleermuizen. Tijdens de twee laatste veldbezoeken is voornamelijk gelet op sociale geluiden. In de periode augustus - september produceren mannetjes vleermuizen sociale geluiden vanuit of vliegend rondom bebouwing om vrouwtjes te lokken.

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D 240x) met opnamemogelijkheid. Een batdetector zet het voor het menselijk gehoor niet hoorbare ultrasone geluid van vleermuizen om naar frequenties die wel hoorbaar zijn. Op basis van de geluidsfrequenties en ritmes kunnen verschillende soorten vleermuizen worden onderscheiden. De opnamemogelijkheid is belangrijk omdat de geluidsopnames kunnen worden gebruikt voor het determineren van soorten die op basis van hun geluid moeilijk zijn te onderscheiden (met name Myotis-soort) en waarbij het sonogram uitsluitsel kan geven. Hierbij wordt gebruik gemaakt van analyseprogramma Batsound.

Tabel I bevat een overzicht van de uitgevoerde veldbezoeken.

Tabel I. Onderzoeksinspanning per soortgroep

		april	mei	juni	juli	augustus	september
vleermuizen	tijdstip	-		1 x ochtend en 2 x avond*		-	2 x avond
	datum			30 mei, 20 juni* en 12 juli*			25 aug. en 24 sept.
	functie			zomer- en kraamverblijf			paar/baltsverblijf

* De onderzoeksinspanning is weergegeven voor één persoon, maar is door twee personen uitgevoerd. Twee waarnemers waren benodigd tijdens De avondrondes ten behoeve van kraamverblijfplaatsen zijn met twee waarnemers uitgevoerd, omdat het uitvliegmoment relatief kort is. Hierdoor kunnen snel uitvliegende vleermuizen, mede gezien de grootte van het plangebied, worden gemist wanneer de betreffende twee veldbezoeken door slechts één waarnemer worden uitgevoerd.

Tijdens de veldbezoeken waren de weersomstandigheden voor het waarnemen van vleermuizen gunstig. De buitentemperaturen lagen tussen de 13 °C en 20 °C, de windsnelheid bedroeg maximaal 2 Bft en alleen tijdens de avondrond op 25 augustus 2012 was er op enkele momenten sprake van lichte motregen. Tijdens de overige veldbezoeken was het geheel droog. De weersomstandigheden voldoen hierbij aan de protocollaire eisen: temperatuur niet lager dan 10 °C, de windsnelheid beneden de 5 Bft en geen sprake van neerslag, anders dan lichte motregen.

4 ONDERZOEKSRESULTATEN

Verblijfplaatsen

Er zijn tijdens geen van de veldbezoeken invliegende, uitvliegende of gevel grijpende vleermuizen waargenomen binnen het plangebied. Tijdens de ochtendronde op 30 mei is binnen het plangebied wel een zwermende gewone dwergvleermuis waargenomen tussen twee woonblokken aan Het Schild. Na enkele minuten gezwermd te hebben, verdween het dier in westelijke richting. Vermoedelijk heeft het betreffende dier (waarschijnlijk een mannetje) een zomerverblijfplaats in een van de woningen ten westen van het plangebied. Verder is tijdens de laatste twee veldbezoeken aan de westzijde van het plangebied, boven de straat Het Schild, een gewone dwergvleermuis met sociale roep waargenomen. Dit roepende dier toonden gedurende de gehele avond van de twee laatste veldbezoeken geen interesse in de bebouwing binnen het plangebied. Het betreffende dier vloog wel veelvuldig langs de gevels van de woningen ten westen van het plangebied. Naar verwachting bevindt zich ergens in deze woningen een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis.

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning en waarnemingen kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de bebouwing binnen het plangebied geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. In figuur 2 zijn de belangrijkste veldwaarnemingen weergegeven. Doordat er dit jaar geen directe aanwijzingen zijn gevonden dat de betreffende bebouwing in gebruik is als vaste rust- en verblijfplaats tijdens zowel de kraam-, zomer- als paarperiode, kan tevens worden aangenomen dat de bebouwing geen functie heeft als winterverblijf. Mogelijk hebben de woningen ten westen van het plangebied wel een functie als winterverblijf voor gewone dwergvleermuizen.

Foeragerende / passerende vleermuizen

Tijdens de twee avondbezoeken in de kraamperiode zijn er boven tuinen in het midden van het plangebied maximaal 2 foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. De betreffende dieren verschenen hier ruim een halfuur na zonsondergang, waardoor het niet aannemelijk is dat de betreffende dieren van binnen het plangebied afkomstig waren. Verder zijn er tijdens de twee avondbezoeken in de kraamperiode enkele (circa 5) passerende gewone dwergvleermuizen en één laatvlieger waargenomen. De betreffende dieren kwamen uit zuidoostelijke richting en vlogen halverwege het plangebied tussen de woonblokken door in westelijke richting. Deze dieren waren vermoedelijk op weg richting het bosrijke gebied in noordwestelijke richting van het plangebied.

Naast de dieren die het plangebied doorkruisten, vloog een groter aantal gewone dwergvleermuizen (minimaal 10) aan de oostzijde van het plangebied van zuid naar noord. Deze dieren kwamen via het gemeentelijk groen aan de oostzijde van de Van Randerodestraat en via de privétuinen die aan deze straat grenzen, uit zuidelijke richting aangevlogen en volgden de groenstructuur in noordelijke richting. Deze gewone dwergvleermuizen hebben vermoedelijk ergens ten zuidoosten van het plangebied een kraamverblijfplaats en gebruiken de groenstructuren aan de oostzijde van het plangebied als vliegverbinding richting de bossen aan de noordzijde van Boxtel.

Figuur 2. Globaal overzicht van de belangrijkste waarnemingen tijdens de veldbezoeken, het plangebied bevindt zich binnen de stippellijn.

5 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

Beschermingsregime vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen de zomer- en winterverblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Opgemerkt wordt dat vleermuizen door mensen soms als eng of vervelend kunnen worden beschouwd. Dit onderwerp wordt hierbij aangestipt omdat bij nieuwbouwprojecten vaak sprake is van nieuwe, onwetende bewoners. Gewone dwergvleermuizen zijn ongevaarlijk. In een woning knagen ze niets aan een geven ze geen hinderlijke of stinkende ontlasting. Het is een fabel dat ze in haren vliegen, door hun ultrasone echolocatie zullen ze nooit zomaar ergens tegenaan vliegen. Vleermuizen zijn nuttig, ze vangen grote hoeveelheden insecten weg, waaronder muggen.

Functie van het plangebied voor vleermuizen

Op basis van de huidige onderzoeksinspanning kan met voldoende zekerheid worden vastgesteld dat de betreffende bebouwing geen functie heeft als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Het wettelijk verplicht treffen van maatregelen ten aanzien van vleermuizen is niet aan de orde.

Ondanks dat er aan de onderzoeksinspanning van het vleermuisprotocol is voldaan, kan het nooit volledig worden uitgesloten dat een incidentele verblijfsfunctie van één of enkele individuen wordt gemist. Het protocollair onderzoek blijft een reeks van momentopnames, waardoor niet elke avond en/of ochtend gedurende het seizoen onderzoek plaats kan vinden. Wanneer er tijdens de werkzaamheden toch een individu wordt aangetroffen, dienen er passende maatregelen genomen te worden. Veelal kan worden volstaan met het tijdelijk staken van de werkzaamheden ter plaatse van de aangetroffen vleermuis. Deze zal in de avond de verblijfplaats verlaten en elders in de omgeving een veilig heenkomen zoeken. Bij het aantreffen van meerdere exemplaren of indien de buitentemperatuur lager is dan 7°C, dient contact opgenomen te worden met een vleermuisdeskundige, bijvoorbeeld een ecooloog van Econsultancy.

6 SAMENVATTING EN AANBEVELINGEN

Econsultancy heeft in opdracht van BRO Bureau Ruimtelijke Ordening een aanvullend vleermuizenonderzoek uitgevoerd aan de plangebied "Het Schild/Randerodestraat" te Boxtel in de gemeente Boxtel.

Het aanvullend vleermuizenonderzoek is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging, alsmede de voorgenomen sloop en nieuwbouw.

Voorgenomen ingreep

De initiatiefnemer is voornemens nieuwbouw binnen het plangebied te realiseren. De blokken aan de noord- en zuidzijde worden dwars op Het Schild georiënteerd. Ten behoeve van de nieuwbouw zullen vier huizenblokken aan Het Schild en twee huizenblokken aan de Van Randerodestraat de huidige bebouwing worden geamoveerd. De twee middelste huizenblokken aan de Van Randerodestraat blijven behouden. Daarnaast zullen de siertuinen worden verwijderd.

Functie van het plangebied voor vleermuizen

Tijdens het onderzoek zijn ter plaatse van het plangebied geen verblijfsfuncties voor vleermuizen aangetroffen. Uit het onderzoek blijkt dat de bebouwing binnen het plangebied geen functie heeft als kraamverblijf. Ook een functie als zomerverblijf en paarverblijf binnen het plangebied kon niet worden aangetoond.

Conclusie

Aangezien er geen verblijfsfunctie is aangetoond zijn maatregelen ten aanzien van vleermuizen niet noodzakelijk. Overtreding van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

Vrijblijvend advies

Vogelbescherming Nederland heeft samen met BAM Utiliteitsbouw een checklist ontwikkeld, waarmee een bouwonderneming zijn projecten en de directe omgeving natuurvriendelijker kan maken. Door middel van het beantwoorden van enkele ja/nee vragen, kunnen eenvoudige maatregelen worden toegepast die goed zijn voor de stadsnatuur en speciaal voor vogels. U vindt deze checklist op de site van de vogelbescherming. Daarnaast is er tevens een brochure beschikbaar omtrent het vleermuisvriendelijk bouwen. Deze brochure is onder andere te vinden op de website van de Zoogdierverseniging. De checklist en brochure zijn tevens kosteloos via Econsultancy verkrijgbaar.

